پاسخ دوم؛شاهد امتیاز رسم مصحف نسبت به رسم رایج: کتب اختلاف رسم مصاحف در صدر اول و بیان قطع و وصل

- الف) کتاب «اختلاف مصاحف الامصار» ابن عامر
- ب) کتاب «القطع و الوصل» یحیی بن یعمر
- دو مثال «لأَاْذْبَحَنَّهُ» و «وَلَأَوْضَعُوا»

الف) کتاب «اختلاف مصاحف المصار» ابن عامر

شاهدش در کتابهای بسیار قدیمی است. ابن عامر صد و هجده وفات کرده است. کتابی دارد به نام «اختلاف مصاحف المصار»، همچنین کتابی در وقف و ابتدا دارد، قبل از او یحیی بن یعمر است. از شاگردان ابوالاسود بود. دو نفر بودند که در نقط الاعجام مصحف نقش دارند.

ب) کتاب «القطع و الوصل» یحیی بن یعمر

او یک کتاب دارد به نام «کتاب القطع و الوصل». یعنی از صدر اول از یحیی بن یعمر شروع شده تا بعد. چقدر کتاب داریم در قطع و وصل. قطع و وصل چه بوده؟ شاید در نجاشی هم از علماء شیعه باشند. یعنی وقتی مصحف می‌نوشتند مواردی بوده که اگر مردم بنویسند، وصل می‌نویسند ولی در مصحف منفصل نوشته شده بود و همه هم بر آن مواظبت می‌کردند. « فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ[1]، لام را درشت نوشته است. به این موارد قطع می‌گویی‌م. یعنی لامی که باید به «للذین» وصل شود جدا نوشته می‌شود. وصل هم در جاهایی است که باید قطع نوشته شود ولی وصل نوشته شده. مثل «وَعَلَمْنَاهُ أَنَّمْ غَنَمْتُم مِّن شَيْءٍ[2]» خیلی روشن است که «انّ» است و «انّما» نیست. جلسه‌ای بود آن استاد می‌خواستند سوالشان را بپرسند گفتند «أنّما» درست است یا «إنّما»؟ جوابش این بود که هیچکدام. «أنّ ما» است. «أنّما» و «إنّما» نیست. در قرآن زیاد است. به اینها وصل می‌گویند. یعنی کاتب متصل نوشته و حال اینکه معلوم است منفصل است. از روز اول اینها را منضبط نوشته اند. مواردیکه شما باید در مصحف قطع کنید. باید در مصحف وصل کنید. خب اینها استثنائاتی بود که برای آن کتاب می‌نوشتند، اگر یک خط بود وقتی می‌خواستند «للذین» بنویسند، لازم نبود جدا بنویسند. این کتابهای اول برای قرن اول و بعدش است. کاشف از این است که رسم مصحف برای خودش یک اختصاصاتی داشت. این اصلش است. می‌خواهیم قدم به قدم جلو برویم.

شاگرد: اینها در فدکیه آورده‌اید؟

استاد: هرچه ممکن بوده بله. اینها خیلی گسترده است. باید مطالعه کنیم. از خستگی مطالعه در بیایی و بعد یادت باشد، دوباره برگردی و جمع‌آوری کنی و بگذاری. یعنی واقعش وقتی آدم کار می‌کند خیلی کار می‌برد تا یک امر سر برسد.

شاگرد: جای آن کجا است؟

---

[1] المعارج ۳۶

[2] الانفال ۴۱

دو مثال «لأَاْذْبَحَنَّهُ» و «وَلأَوضَعُواْ»

استاد: در همین صفحه مصحف به نظرم باشد. مثلاً «لأَاْذْبَحَنَّهُ»[1] را مفصل در صفحه مصحف آورده‌ام. اگرمراجعه کنید یک صفحه مفصلی است راجع به نظراتی که چرا به این صورت نوشته شده؛ «لأُعَذِّبَنَّهُ عَذَاباً شَدِيداً أَوْ لأَاْذْبَحَنَّهُ»، اولش «لأُعَذِّبَنَّهُ» است که لام دارد، این خوب است، کلمه بعدش «او لأَاْذْبَحَنَّهُ» است. الف دارد. «وَلأَوضَعُواْ خِلٰلَكُمْ»[2]، «لا اوضعوا». موارد مفصلش در آن صحفه هست. رسم المصحف اصل صفحه است، در سوره مبارکه نمل آیه بیستویک. صفحه رسم المصحف، بعد فهرست آیات رسم المصحف، شما به سوره مبارکه نمل بروید، آن جا می‌بینید. هر چه کلمات بود در آن جا آورده‌ام. در سوره معارج هست. فعلاً چیزی در آن صفحه اضافه نکرده‌ام. عینی فعلاً صفحه آن ایجاد شده، تا بعداً فراموش نشود. الآن در «فَمَالِ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ عَنِ ٱلْيَمِينِ وَعَنِ ٱلشِّمَالِ عِزِينَ» حَدِيثاً »[3] «مال» جدا نوشته شده است. اینها از چیزهایی است که از قدیم بحثش بوده.

شاگرد: در قسمت دوم کتاب پژوهشی در رسم المصحف آن اختلافات را در جدول آورده است.

استاد: بله، کتاب جدول های خوبی هم دارد.

کجا بودیم؟

شاگرد: می‌فرمودید برای قطع و وصل کتاب نوشته شده.

استاد: بله، پس این یک قدم است که برای ما با شواهد عددیه مسلم شود.

سؤال دومی که در این کتاب هست، این است: می‌گوید «قال ابوعمرو یروی و سئل مالک عن الحروف التی تكون في القرآن مثل الواو والألف»؛ نه اینکه از روز اول در خط مردم بوده باشد. اگر می‌نوشتند که باید از کل خط سؤال کنید. این برای اینکه اختصاصات مسلم است.

---

[1] النمل ۲۱

[2] التوبة ۴۷

[3] النساء ۷۸